

3. При звільненні працівників згідно з чинним законодавством – аудитор перевіряє первинні документи щодо звільнення працівників та правильність нарахування внесків до Пенсійного фонду та фондів обов'язкового соціального страхування в зв'язку з таким звільненням, правильність розрахунку вихідної допомоги та компенсації за невикористану відпустку працівника;

4. При звільненні працівника в порушення чинного законодавства – аудитор доводить до відома власників та адміністрацію підприємства про незаконні з точки зору КЗпП звільнення працівників. при цьому також перевіряє правильність усіх розрахунків, пов'язаних зі звільненням працівників підприємства;

5. При затримці виплати заробітної плати – аудитору необхідно з'ясувати причини невиплати заробітної плати, попередити адміністрацію та власників про наслідки затримки таких виплат;

6. При не проведеній індексації заробітної плати – аудитору потрібно довести до адміністрації та власників наслідки не проведення індексації заробітної плати працівників, можливі штрафні санкції на посадових осіб за порушення трудового законодавства, з'ясувати причини таких дій.

Таким чином, дослідження проблематики аудиту розрахунків з оплати праці в сучасній економічній кризі не повною мірою висвітлене у наукових працях вітчизняних фахівців. В Україні існує проблема оцінки розміру мінімальної заробітної плати, прожиткового мінімуму та вартості робочої. Ці проблеми породжують низку дій (з боку керівників і власників підприємств), які спричиняють проблеми аудиту розрахунків з оплати праці. Проблемами аудиту розрахунків з оплати праці в умовах сучасної економічної кризи є примусова відпустка працівників за власний рахунок, переведення працівників на неповний робочий день, звільнення працівників, затримка виплати заробітної плати, не проведення індексації заробітної плати та компенсацій за невикористані відпустки працівниками. У статті обґрунтовані шляхи вирішення цих проблем, однак, тенденції розвитку економіки України змушують постійно вивчати подібні проблеми та постійно їх досліджувати.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оплату праці» від 20.04.1995 р. з подальшими змінами та доп. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
2. Закон України «Про відпустки» від 15.11.1996 р. з подальшими змінами та доп. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Закон України «Про індексацію грошових доходів населення» від 3.07.1991 р. з подальшими змінами та доп. [Електронний ресурс] / Верховна рада України. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
4. Аудит. Методика документування / [за ред. І. І. Пилипенка]. – К. : Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України, 2009. – 457 с.
5. Щирба М. Т. Економіко-правові основи аудиту в Україні / М. Т. Щирба // Світ фінансів. – 2010. – № 2. – С. 102–108.

30.11.2015

УДК 336.225.673

Сахно Л.А.

к.е.н., доцент кафедри «Облік і аудит»

Таврійський державний агротехнологічний університет

Матюхіна Г.О.

бакалавр зі спеціальності «Облік та аудит»

Таврійський державний агротехнологічний університет

ПОДАТКОВИЙ АУДИТ

Анотація. Досліджено економічний зміст дефініції "податковий аудит", визначено його мету та завдання. Розкрито особливості організації та проведення податкового аудиту. Проаналізовано засади створення ефективної системи податкового аудиту, а також можливості його застосування як засобу підвищення податкової дисципліни підприємств.

Ключові слова: податковий аудит, податковий контроль, контроль, комп'ютерні технології.

НАЛОГОВЫЙ АУДИТ

TAX AUDIT

Аннотация. Исследовано экономическое содержание дефиниции "налоговый аудит", определенного его цель и задачи. Раскрыты особенности организации и проведения налогового аудита. Проанализированы принципы создания эффективной системы налогового аудита, а также возможности его применения как средства повышения налоговой дисциплины предприятий.

Ключевые слова: налоговый аудит, налоговый контроль, компьютерные технологии.

Abstract. Investigated the economic content of the definition of "tax audit" defined by its purpose and task. The features of organization and conducting of tax audit. Analyses the principles of creating an effective system of tax audit, as well as the possibility of its use as a means of improving tax discipline of enterprises.

Keywords: tax audit, tax control, control, computer technology.

Вступ. Сучасна податкова система України сформувалася і зараз розвивається в надзвичайно несприятливих соціально-економічних умовах. Вже тривалий час в нашій країні ігнорують світовий досвід оподаткування, політичні фактори постійно втручаються у хід реформування податкової системи, тяжка фінансова криза економіки. Результатом є негативний вплив на ефективність податкової політики в Україні.

Податковий контроль є багаторівневим і всебічним, адже контроль як функція управління в сфері управління податковою системою заснований на загальних принципах системи державного контролю. Форми податкового контролю визначаються вимогами податкової політики держави. Крім того, контролюється правильність і своєчасність сплати податків підприємствами і населенням.

На даному етапі підприємства та організації несуть великий податковий тягар. Підприємства сплачують обов'язкові загальнодержавні податки і збори та місцеві податки і збори, визначені органами місцевого самоврядування. Загальнодержавні податки встановлюються державою і є обов'язковими.

Величезний податковий тиск на підприємства спонукає їх до законних і незаконних методів оптимізування податків.

Одним з найефективніших методів контролю з боку державних органів є податковий аудит (податкова перевірка). Проведення аудиту і висновки за його результатами є найскладнішим і найконфліктнішим моментами взаємин між платником податків і контролюючим органом. В той же час, проведення аудиту досить дорога процедура і вимагає залучення найбільш кваліфікованих працівників контролюючих органів, значного часу та відволікає в тій чи іншій мірі платника податків від основної діяльності. Усе це вимагає зваженого підходу контролюючих органів при плануванні, підготовці та проведенні аудиту.

Тому аудит розрахунків з бюджетом є одним із найбільш трудомістких, складних і відповідальних в аудиторській практиці.

Сьогодні актуальним є питання зменшення втручання контролюючих органів у діяльність платників податків. Тому в останні роки держава приділяє багато уваги регулюванню процесів проведення податкового аудиту, конкретизації процедур його проведення, прав та обов'язків як контролюючих органів, так і платників податків.

Дослідженню теоретичних і практичних основ, становлення та функціонування податкової системи та податкової політики держави присвячено праці вітчизняних науковців: І.В. Алексєєва, Є.І. Бойка, О.Є. Кузьміна, А.І. Крисоватого, Ю.Б. Іванова, Й.М. Петровича, А.М. Поддєрьогіна, А.М. Соколовської, В.М. Мельника та ін. Однак, незважаючи на актуальність наукових праць, слід зауважити, що дослідження питань податкового контролю та налагодження партнерських і довірчих відносин між підприємствами і органами податкової служби ще недостатньо розкриті.

Постановка завдання. Дослідження цієї проблеми зумовлює постановку таких завдань:

- визначити суть, роль і значення податкового аудиту в системі фінансового контролю та дати йому оцінку;
- відобразити роль структурних підрозділів управлінь податкового аудиту у проведенні контролю;
- визначити шляхи поліпшення організаційної роботи щодо проведення перевірок;
- критично оцінити та визначити напрямки удосконалення основних напрямків діяльності податкових інспекцій.

Результати. Податковий аудит (податкова перевірка) - це процесуальні дії контролюючих органів щодо контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також дотримання законності операцій, пов'язаних з одержанням доходів і здійсненням розрахунків. Слід зазначити, що поняття податкового аудиту використовується у практичній діяльності контролюючих органів та суб'єктів підприємницької діяльності, але в нормативно-правових актах України переважно застосовується поняття перевірки.

Податкові інспекції виконують багато функцій, але майже 60 % полягають у здійсненні податкового контролю щодо вчасності подання платниками податків податкових звітностей, правильності ведення податкового і бухгалтерського обліку, правильності визначення об'єкта оподаткування, своєчасності і повноти перерахування сум податків до бюджету, накладення фінансових і адміністративних санкцій на порушників податкового законодавства, а також профілактику податкових правопорушень.

Метою проведення податкового аудиту є підтвердження того, що податкова звітність, надана до контролюючих органів, точно відображає усі аспекти господарської діяльності, а сама діяльність відповідає вимогам чинного законодавства.

Як у науці, так і на практиці існує багато думок щодо місця податкового аудиту у системі фінансового контролю, визначення податкового аудиту, його предмета, об'єкта, суб'єктів, методів та способів проведення. Замість ґрунтовних наукових досліджень цієї проблематики йде широка дискусія між аудиторами та податківцями щодо первісності самої назви "аудит". Бухгалтерська практики найчастіше схиляється до традиційних позицій контролю та ревізії. Дехто визначає податковий аудит окремим видом державного контролю.

Необхідно визнати, що податковий контроль та його основна форма існує і активно розвивається незалежно від стану наукової думки. До суб'єктів податкового аудиту сьогодні впевнено можна віднести податкові органи, митну службу, органи Пенсійного фонду та соціального страхування. Певні функції податкового аудиту виконують і деякі інші органи державного контролю, наприклад, Фонду державного майна, Міністерства фінансів. А мільйони платників податків добрий є об'єктами податкового аудиту.

Через відсутність належного наукового обґрунтування засад податкового аудиту, відсутнє і належне системне нормативно-правове його урегулювання.

Термін "податковий аудит" широко застосовують на практиці, але в законодавстві України відсутнє визначення цього поняття. Внаслідок цього податковий аудит звичайно трактують як метод контролю, що здійснюється державними органами.

У західній літературі [1] податковий аудит розглядають як різновид аудиту узгодження, тобто – це аудит, який проводиться з метою засвідчення відповідності діяльності господарської одиниці законодавству, встановленим правилам або положенням контракту.

Виходячи з цього, можна констатувати, що податковий аудит – це аудит податкових звітів фізичних і юридичних осіб, який здійснюється уповноваженими працівниками податкової служби з метою визначення відповідності таких звітів податковому законодавству.

У спеціальній літературі наводиться таке визначення: "Податковий аудит (податкова перевірка) – це процесуальні дії контролюючих органів щодо контролю за правильністю обчислення, своєчасністю і повнотою сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, а також дотримання законності операцій, пов'язаних з одержанням доходів і здійсненням розрахунків" [2, с. 11]. Податкова перевірка ж визначається як процесуальна дія податкової адміністрації щодо контролю за дотриманням податкового законодавства, правильністю обрахунку, своєчасністю і повнотою сплати податків і зборів, що здійснюється шляхом співставлення фактичних даних, отриманих у результаті податкового контролю з даними податкових декларацій та інших звітних документів, що подаються платниками податків до податкових органів [3, с. 21].

З наведеного вище зрозуміло, що в податковій практиці відбувається отождолення понять податкової перевірки, що існувало з появою понять "податковий контроль" і "контроль" взагалі, і новим терміном "податковий аудит".

У проекті Податкового кодексу України визначено поняття "податковий контроль", регламентуються інструментарій і форми податкового контролю, визначені поняття і зміст податкових перевірок, їх специфічні особливості.

Це дуже важливо, враховуючи те, що неправильний вибір тієї чи іншої форми прийому і способу здійснення податкового контролю, а також недотримання регламентованого законодавчими актами порядку здійснення контрольної діяльності можуть призвести до значних правових наслідків, наприклад, до скасування рішень, прийнятих на основі результатів податкового контролю, отриманих неправомірно; до визнання недійсними нормативних актів органів контролю [4].

Під час проведення податкового аудиту вирішується велика кількість завдань, чому сприяють:

- невинне зростання кількості платників податків і лібералізація законодавства (наприклад, дозвіл мати необмежену кількість банківських рахунків). Усе це підвищує функціональну та географічну мобільність суб'єктів підприємницької діяльності. На даний час інформаційна модель реєстраційних даних юридичної особи складає близько 150 реквізитів за наявності в Державному реєстрі фізичних осіб більше 800 000 юридичних осіб. Виникає необхідність використання й аналізу великих обсягів інформації, в основному поданих на паперових носіях – документах, на яких присутні факсимільні ідентифікатори юридичної чи фізичної особи (підпису, печатки);

- значні обсяги тіньової економіки, породжені надмірним податковим навантаженням через недосконале законодавство та ментальністю, яка властива населенню перехідного періоду. Окрема проблема – існування "фіктивних" підприємств та так званих конвертаційних центрів. Зазначені фактори вимагають від податкових органів відстеження товарних і фінансових потоків як об'єктів оподаткування, що потребує дуже великої за складом та обсягами додаткової інформації від цілого ряду відомств та організацій (всього на регулярній основі ДПА України обмінюється інформацією з 15 відомствами);

- необхідність вводу в інформаційні системи величезної кількості документів податкової звітності платників податків – об'ємних декларацій з відповідними розрахунками з ПДВ, з прибутку, скарг та апеляцій тощо;

- значний обсяг інформації, що носить конфіденційний характер і частка інформації, що містить державну таємницю потребують нагального вирішення проблем захисту інформації від несанкціонованого доступу, особливо під час передачі її каналами зв'язку;

- гетерогенність трирівневої інформаційної системи, яка базувалася на застарілій СУБД FoxPro та файлової системі на місцевому рівні та на технології "клієнт-сервер" і СУБД Oracle на обласному та центральному рівнях, що значно ускладнювало проблему обміну інформацією між рівнями системи, особливо в умовах відсутності достатньо розвиненої корпоративної телекомунікаційної мережі;

- дуже великий обсяг звітності про результати роботи податкових органів, який включає безліч звітних форм і, зокрема, кілька щоденних звітів;

- встановлена система подання податкової звітності в класичному, паперовому вигляді пов'язана з втратами часу, чергами (особливо в день закінчення терміну подання певного звітного документа) та, власне, з витратами коштів на придбання паперових бланків кожної звітної форми;

- під час заповнення декларації існує імовірність припуститися певних помилок – як арифметичних, так і методологічного характеру. І тоді платникові потрібен буде новий комплект бланків і необхідно знову відвідати податкову інспекцію, навіть коли потрібно виправити лише одну цифру. Така ситуація не вигідна й для податкової інспекції, оскільки необхідно обробляти та зберігати кожний поданий платником звіт, навіть коли цей документ є помилковим;

- надмірно ускладнене адміністрування податків, через заплутане податкове законодавство, яке перебуває у стані постійних змін і доповнень, що постійно потребує відповідних термінових змін у програмному забезпеченні.

За цих умов прийняття і обробка інформації традиційними методами не відповідає вимогам якості обліку і контролю за податковими надходженнями.

Для того, щоб активно і ефективно вплинути на ситуацію, необхідно максимально прискорити реалізацію в життя системи формування і подання звітних документів платників податків в електронному вигляді по телекомунікаційних каналах зв'язку та їх комп'ютерної обробки. Але для цього необхідні стандарт, що описує електронний вигляд звітного документа, та нормативна база, що надає такому документу юридичної сили.

Донедавна відсутність надійної правової бази не дозволяла повноцінно реалізувати можливість приймання звітності в електронному вигляді, але з набранням чинності законами України від 22.05. 2003 р. № 851-IV "Про електронні документи та електронний документообіг" та від 22.05. 2003 р. № 852-IV "Про електронний цифровий підпис" цю перешкоду усунуто [5, 6].

Ці закони встановлюють основні організаційно-правові засади електронного документообігу та використання електронних документів, визначають правовий статус електронного цифрового підпису, регулюють відносини, що виникають при використанні електронного цифрового підпису. Тим самим дають основу для побудови ділових відносин між державою, в особі податкових органів, і платниками податків у режимі реального часу.

З метою забезпечення високої якості перевірки, мінімізації витрат часу, людських і матеріальних ресурсів на її проведення велике значення під час підготовки до проведення перевірки має проведення комплексу організаційних заходів із підготовки перевірки, зокрема:

- вивчення специфічних нормативно-правових актів, які регулюють діяльність платника податків, та ознайомлення всіх працівників, котрі братимуть участь у перевірці, із законодавчими й нормативно-правовими актами, що регламентують фінансово-господарську діяльність платника, особливо ту їхню частину, яка визначає специфіку діяльності;
- формування складу контрольно-перевірочної бригади податкових аудиторів, які братимуть участь у перевірці. Добір членів контрольно-перевірочної бригади має проводитися, враховуючи перелік питань, запланованих для перевірки, їхню складність і специфіку;
- складання завдань та затвердження плану на проведення перевірки. Програму складає працівник податкового аудиту, якого призначено відповідальним за проведення перевірки конкретного платника податків, і затверджує його безпосередній керівник. Вона є своєрідним організаційним планом дії податкових аудиторів під час перевірки.;
- організаційна робота на об'єкті перевірки;
- документальна перевірка операцій відповідно до програми перевірки;
- систематизація матеріалів перевірки і складання акта, висновків та пропозицій;
- розгляд матеріалів і розробка заходів щодо усунення недоліків.

Висновки. Можемо зробити висновок, власний ризик підприємства збільшують:

- велика кількість податків і зборів;
- недосконалість податкового законодавства;
- великий податковий тиск на підприємства;
- необхідність різного відображення однієї і тієї ж операції в бухгалтерському і податковому обліку, що залежить від розбіжностей у законодавстві тощо.

Результатом цього дуже часто стає накладання на підприємства штрафів та пені за порушення податкового законодавства і прострочення платежів. А з врахуванням величини цих штрафів, аудиторський ризик ще збільшується.

Зрушення у законодавчому регулюванні проведення перевірок переконують у необхідності подальшої послідовної, наполегливої роботи на науково-практичній основі для побудови в нашій державі цілісної системи організації партнерських і довірчих відносин податкових органів з платниками податків, яка б відповідала світовим стандартам.

Чинний Податковий кодекс України забезпечує право отримувати інформацію з різних джерел і використовувати її у своїй роботі. Значним є те, що Податковий кодекс позбавляє права суб'єкта господарювання мати журнал перевірок. Тобто суб'єкт господарювання не зможе не допустити перевіряючого до перевірки, якщо той відмовиться розписатися у журналі відвідувань перевіряючих. Відмова від допуску перевіряючого до перевірки, загрожує суб'єкту господарювання арештом майна на невизначений строк, що в значній мірі порушує права суб'єкта господарювання.

Важливою умовою функціонування податкової системи держави є ефективність податкового аудиту. Для забезпечення реалізації повноважень ДПС у повній мірі, а саме здійснення державного контролю за наповненням бюджетів усіх рівнів і державних цільових фондів, необхідне використання передових інформаційних технологій. Перед податковими органами ставляться все нові завдання щодо удосконалення обробки інформації, створення автоматизованої інформаційної системи, що базується на застосуванні економіко-математичних методів, засобів обчислювальної техніки і розвинутої мережі для передавання і

контролю даних. У зв'язку із збільшенням інформаційних потоків, великою їх розгалуженістю, великою кількістю типів документів різної складності це завдання є особливо актуальним.

Підключення до системи подання податкової звітності в електронному вигляді телекомунікаційними каналами зв'язку надає платнику податків ряд суттєвих переваг, а саме: економію робочого часу, уникнення помилок, відсутність дублювання, гарантію оперативного поновлення форм податкової звітності, підтвердження отримання звітності, конфіденційність.

Певні переваги прийому звітності засобами електронної пошти отримують і податкові органи, зокрема: економія робочого часу, підвищення оперативності обробки інформації, уникнення технічних помилок, оперативне інформування тощо.

Отже, ефективність обліку і контролю податкових надходжень значною мірою залежить від оперативності опрацювання значної кількості, насамперед звітної, інформації, що надходить від платників податків. Одним із шляхів вирішення даного питання є прийом звітності засобами електронної пошти та іншими видами телекомунікаційного зв'язку. Це підвищить оперативність управління податковими взаємовідносинами у регіоні та сприятиме активізації своєчасності сплати податків.

Застосування комп'ютерних технологій у податковому аудиті підвищить ефективність податкового контролю за наповненням бюджетів усіх рівнів, що в свою чергу дозволить забезпечити підйом нашої економіки і рівень життя.

Список використаних джерел:

1. Arens A.A., Loebbecke I.K. Auditing. An integrated approach. Fifth Edition. Prentice – Hall International Inc., 1991.
2. Податковий аудит: Навчальний посібник / За заг. ред. В.А.Онищенко, А.О.Чугаєва. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2003. – 398 с.
3. Налоговый контроль: налоговые проверки и производство по фактам налоговых правонарушений: Учебно-практическое пособие / Под ред. Ю.Ф.Кваши. – М.: Юристъ, 2001. – 540 с.
4. Ношна О.А. Налоговый контроль и вопросы теории. – СПб.: Питер, 2002. – 160 с.
5. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України № 851-IV від 22.05. 03.
6. Про електронний цифровий підпис: Закон України № 852-IV від 22.05. 03.

30.11.2015

УДК 657.28:657.37:658.1

Скринник І.В.

студентка кафедри «Облік і аудит»

ДВНЗ «Київський національний університет технологій та дизайну»

ОСОБЛИВОСТІ НАРАХУВАННЯ ЄСВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ПОНИЖУЮЧОГО КОЕФІЦІЄНТА

Анотація. Особливістю цього дослідження є висвітлення особливостей нарахування єдиного соціального внеску із застосуванням понижуючого коефіцієнта у контексті нового Податкового кодексу, який зазнав деяких змін. У роботі проаналізовано статті Податкового кодексу стосовно застосування понижуючого коефіцієнта та нарахування ЄСВ.

Ключові слова: єдиний соціальний внесок, облік, коефіцієнт, платники, база нарахування, розмір, строки сплати.

ОСОБЕННОСТИ НАЧИСЛЕНИЯ ЕСВ С ПРИМЕНЕНИЕМ ПОНИЖАЮЩЕГО КОЭФФИЦИЕНТА

Аннотация. Особенностью этого исследования является освещение особенностей начисления единственного социального взноса с применением понижающего коэффициента в контексте нового Налогового кодекса, который испытал некоторые изменения. В работе проанализированы статьи Налогового кодекса относительно применения понижающего коэффициента и начисления единственного социального взноса.

Ключевые слова: единый социальный взнос, учет, коэффициент, плательщики, база начисления,

FEATURES OF EXTRA CHARGE OF ЄСВ ARE WITH APPLICATION OF LOWERING COEFFICIENT

Abstract. The feature of this research is illumination of features of extracharge of only social payment with application of lowering coefficient in the context of the new Internal revenue code, that tested some changes. The articles of the Internal revenue code are in-process analyzed in relation to application of lowering coefficient and extra charge of only social payment.

Keywords: single social tax, accounting, reporting, rate payers, the base charge, size, term of payment.